

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

Облік і аудит

Методичні вказівки
до виконання контрольної роботи
для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

Київ 2025

УДК 657

О-16

Укладач О. С. Рубцова, канд. екон. наук, доцент

Рецензент Л. В. Гусарова, канд. екон. наук, доцент

Відповідальний за випуск С.П. Стеценко, д-р екон. наук, професор

*Затверджено на засіданні кафедри економіки будівництва,
протокол № 10 від 16 квітня 2025 року.*

В авторській редакції.

Облік і аудит [Електронний ресурс] : методичні вказівки / уклад.
О-16 О.С. Рубцова. – Київ : КНУБА, 2025. – 19 с.

Містить короткі теоретичні основи бухгалтерського фінансового обліку, обліку господарських процесів, порядок складання фінансової звітності.

Призначено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

© КНУБА, 2025

Загальні положення

Контрольна робота розроблена для студентів спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» з метою поглиблення знань у галузі бухгалтерського обліку та аудиту. З початку 2000 року в Україні розпочалося масштабне реформування системи бухгалтерського обліку, спрямоване на гармонізацію з міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ). В якості ключових орієнтирів було прийнято новий план рахунків та принципи прозорості, достовірності та сумісності облікових даних.

Бухгалтерський облік – це не просто система реєстрів та звітних форм, а професійний підхід до аналізу господарських операцій, що вимагає логічного мислення та розуміння економічної сутності процесів.

Метою та завданням контрольної роботи є:

- вивчення теоретичних засад бухгалтерського фінансового обліку;
- освоєння методики відображення господарських операцій на облікових реєстрах;
- розуміння порядку складання фінансової звітності відповідно до чинних стандартів;
- розвиток практичних навичок роботи з нормативною документацією, Планом рахунків та формами фінансової звітності.

Робота над завданнями дозволить студентам:

- навчитися коректно відображати дані в обліку та звітності;
- опанувати навички застосування бухгалтерських стандартів та довідкової літератури;
- розвинути аналітичне мислення для ухвалення обліково-фінансових рішень;

Таким чином, виконання контрольної роботи сприяє формуванню професійних компетенцій, необхідних для майбутньої роботи у сфері торгівлі та комерційної діяльності.

Завдання на контрольну роботу

1. Для кожного бухгалтерського рахунка відкрити схеми рахунків обліку діяльності підприємства та записати до них залишки на початок періоду (табл. 1). Номер варіанта для виконання контрольної роботи обирається за останньою цифрою шифру студента.

2. Скласти початковий баланс (звіт про фінансовий стан) підприємства на початок звітного періоду;

3. По кожній господарській операції скласти бухгалтерські проводки в журналі реєстрації господарських операцій (суми по операціях студент вибирає із табл. 2 відповідно до останньої цифри шифру студента). Для операцій з проведенням відрахувань від фонду оплати праці студенти повинні самостійно розрахувати суми, керуючись нормами чинного законодавства.

4. Відобразити на рахунках та субрахунках схематичної форми суми за господарськими операціями, розрахувати обороти та залишки на кінець звітного періоду;

5. Скласти оборотно-сальдову відомість по рахункам синтетичного обліку;

6. За отриманими даними заповнити форми фінансової звітності: баланс (звіт про фінансовий стан підприємства, табл.4) та звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід, табл. 5).

**Залишки за бухгалтерськими рахунками
на початок звітного періоду, тис. грн**

Код рах.	Варіант	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	Первісна вартість ОЗ	10000 0	80000	45000 0	20000	20000 0	15000 0	70000	90000	120000	85000
13	Знос	10000	10000	40000	5000	20000	30000	50000	25000	30000	-
18	Довгострокова дебіторська заборгованість	60000	-	50000	40000	30000	-	25000	-	35000	45000
28	Залишки товару на складі	82000 0	72000 0	99000 0	70000 0	65000 0	82000 0	90000 0	850000	600000	850000
31	Рахунок в банку	30000 0	25000 0	32000 0	35000 0	42000 0	45000 0	20000 0	420000	180000	330000
40	Зареєстрований капітал	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
42	Додатковий капітал	-	-	15000	10000	20000	-	18000	5000	12000	-
43	Резервний капітал	5000	20000	-	50000	-	12000 0	25000	-	30000	22000
44	Нерозподілений прибуток	6000	7000	12000	-	20000	22000	3000	11000	-	21000
66	Заборгованість з оплати праці	12000	-	20000	-	18000	15000	-	30000	10000	14000
50	Довгостроковий кредит банку	50000	60000	-	45000	40000	-	-	25000	50000	-

Таблиця 2

Вихідні дані для розрахунків

Варіант	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 Виручка від реалізації товарів	780000	690000	950000	700000	650000	580000	710000	820000	600000	850000
2 Торговельна націнка, %	40	38	29	42	35	45	47	31	41	34
3 Сума ТЗВ (транспортно-заготівельних витрат)	30 000	32000	28000	30000	24000	12000	31000	27000	22000	18000
4 З/п директора підприємства	60 000	43000	20000	50000	35000	40000	38000	25000	42000	27000
5 З/п менеджерів з реалізації продукції	40 000	26000	30000	24000	32000	28000	50000	30000	42000	34000
7 Оренда торговельного приміщення	22000	21000	19000	16000	0	15000	25000	17000	13000	30000
8 Оплата банку за розрахунково-касове обслуговування	4500	2000	2200	0	5000	3500	2000	0	4200	3300

Журнал реєстрації господарських операцій підприємства

№ пор.	Зміст операцій	Сума, тис.грн.	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	Отримано кошти від реалізації товарів	табл.2		
2	Відображено виручку від реалізації товарів	табл.2		
3	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	?		
4	Відображено собівартість реалізованих товарів	? (табл.2)		
5	Списано торговельну націнку на реалізовані товари	табл.2		
6	Віднесено на собівартість реалізованих товарів суму ТЗВ	табл.2		
7	Нарахована з/п директору підприємства	табл.2		
8	Нарахована з/п менеджерам з реалізації продукції	табл.2		
9	Здійснені нарахування на з/п директора	?		
10	Здійснені нарахування на з/п менеджерів з реалізації продукції	?		
11	Зроблено утримання з з/п директора	?		
12	Зроблено утримання з з/п менеджерів з реалізації продукції	?		
13	Оплачена оренда торговельного приміщення	табл.2		
14	Оплачено банку за розрахунково-касове обслуговування	табл.2		
15	Дохід від реалізації товарів віднесено на фінансовий результат	?		
16	Собівартість реалізованих товарів (з урахуванням ТЗВ) списано на фінансовий результат	?		
17	Адміністративні витрати списані на фінансовий результат	?		
18	Витрати на збут списані на фінансовий результат	?		

Закінчення табл. 3

19	Визначено фінансовий результат до оподаткування	?	X	X
20	Нараховано податок на прибуток	?		
21	Податок на прибуток списано на фінансовий результат	?		
22	Перераховано податки до бюджету	?		
23	Перераховано соціальні внески	?		
24	Перерахована з/п працівникам підприємства	?		
25	Визначено чистий фінансовий результат торговельного підприємства	?		

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		

II. Оборотні активи	1100		
Запаси			
Виробничі запаси	1101		
Незавершене виробництво	1102		
Готова продукція	1103		
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
первинна вартість	1126		
резерв сумнівних боргів	1127		
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130		
за виданими авансами			
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		
Пасив	Код	На	На
	рядка	початок	кінець
		звітнього	звітнього
		періоду	періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			

Закінчення табл. 4

Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610		
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
за одержаними авансами	1635		
із внутрішніх розрахунків	1645		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами,	1700		
утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	()
Валовий: прибуток	2090	
збиток	2095	()
Інші операційні доходи	2120	
Адміністративні витрати	2130	()
Витрати на збут	2150	()
Інші операційні витрати	2180	()
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	
збиток	2195	()
Дохід від участі в капіталі	2200	
Інші фінансові доходи	2220	
Інші доходи	2240	
Фінансові витрати	2250	()
Втрати від участі в капіталі	2255	()
Інші витрати	2270	()
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	
збиток	2295	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	
збиток	2355	()

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	
Накопичені курсові різниці	2410	
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	
Інший сукупний дохід	2445	
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи

Тема 1. Бухгалтерські рахунки, їх побудова, подвійний запис та кореспонденція рахунків

Бухгалтерський рахунок – це обліковий символ, який використовується для запису і узагальнення збільшення або зменшення певного виду доходів, витрат, активів, зобов'язання та власного капіталу підприємства, установи, організації.

За своєю формою бухгалтерський рахунок - це таблиця, ліва частина якої називається "дебет", а права "кредит".

Коди та найменування рахунків визначені планом рахунків бухгалтерського обліку.

У бухгалтерському рахунку та сума, яку ми записуємо в рахунок з балансу (за відповідною статтею), називається "залишком" або "сальдо"). Сальдо – це різниця між підсумками записів по дебету і кредиту рахунків з урахуванням змін на рахунку на кінець звітного періоду.

Підсумок записів на дебеті і кредиті без включення до цього підсумку початкового сальдо є оборотом по бухгалтерському рахунку.

У бухгалтерському обліку існують рахунки активні, пасивні й активно-пасивні.

Активні рахунки призначені для обліку господарських засобів і коштів за їх складом і розміщенням, вони відображають зміст активної частини бухгалтерського балансу.

В активних рахунках надходження засобів виробництва, коштів на підприємство відображаються (записуються) по дебету, а вибуття - по кредиту. Сальдо на активних рахунках завжди буде по дебету.

Формула для розрахунку залишків на активному рахунку:

$$Ск = Сп + Доб - Коб.$$

Пасивні рахунки призначені для обліку джерел господарських засобів і коштів за їх цільовим призначенням і відображають зміст пасивної частини балансу. В пасивних рахунках, навпаки, збільшення джерел коштів (або заборгованості за одержані господарські засоби) відображається по кредиту, а зменшення — по дебету. Сальдо на пасивних рахунках завжди буде по кредиту.

Формула для розрахунку залишків на пасивному рахунку:

$$Ск = Сп + Коб - Доб.$$

Активно-пасивні рахунки - це рахунки, в яких сальдо може бути і по дебету, і по кредиту. Якщо на активно-пасивному рахунку сальдо буде по дебету, то його призначення як активного рахунка і відображати слід в активі балансу, якщо по кредиту, то його призначення як пасивного рахунка і відображати слід в пасиві балансу.

Всі господарські операції записуються на рахунках бухгалтерського обліку з використанням методу подвійного запису, тобто кожна господарська операція одночасно записується на двох взаємопов'язаних бухгалтерських рахунках в одній і тій же сумі: по дебету одного рахунку і по кредиту другого рахунку. Взаємозв'язок між рахунками бухгалтерського обліку називають кореспонденцією рахунків, а рахунки, взаємопов'язані між собою господарською операцією, називають кореспондуючими рахунками.

Для контролю за правильністю й відповідністю записів по рахунках складається оборотно-сальдова відомість, в якій відображаються початкові й кінцеві залишки та операції по дебету і кредиту даного синтетичного рахунку, виконані за звітній період.

Тема 2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій

План рахунків бухгалтерського обліку є переліком рахунків і схем реєстрації та групування на них фактів фінансово-господарської діяльності (кореспонденція рахунків) у бухгалтерському обліку. У ньому за десятковою системою наведені коди (номери) й найменування синтетичних рахунків (рахунків першого порядку) й субрахунків (рахунків другого порядку). Першою цифрою коду визначено клас рахунків, другою - номер синтетичного рахунку, третьою - номер субрахунку.

Субрахунки використовуються підприємствами, виходячи з потреб управління, контролю, аналізу й звітності та можуть ними доповнюватися введенням нових субрахунків (рахунків другого, третього порядків) із збереженням кодів (номерів) субрахунків Плану рахунків. Порядок ведення аналітичного обліку та кореспонденції рахунків, що не наведена в Інструкції, встановлюється підприємством, виходячи з норм цієї Інструкції, національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку та управлінських потреб.

Рахунки класів 0-7 є обов'язковими для всіх підприємств.

Рахунки класу 9 "Витрати діяльності" ведуться всіма підприємствами з відкриттям за власним рішенням рахунків класу 8 "Витрати за елементами".

План рахунків бухгалтерського обліку включає 10 класів:

1. Клас. Необоротні активи
2. Клас. Запаси
3. Клас. Кошти, розрахунки та ін. активи.
4. Клас. Власний капітал та забезпечення зобов'язань.
5. Клас. Довгострокові зобов'язання.
6. Клас. Поточні зобов'язання.
7. Клас. Доходи і результати діяльності.
8. Клас. Витрати за елементами.
9. Клас. Витрати діяльності.
0. Клас. Позабалансові рахунки

Тема 3. Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Баланс (звіт про фінансовий стан) - звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Таблиця 6

Загальна схема бухгалтерського балансу

Актив	Пасив
I. Необоротні активи II. Оборотні активи III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	I. Власний капітал II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення III. Поточні зобов'язання і забезпечення IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття
Баланс	Баланс

У звіті про фінансовий стан підсумок активу повинен дорівнювати сумі пасиву.

Тема 4. Облік розрахунків з оплати праці

Утримання із заробітної плати – це визначені законом суми, які вираховуються з заробітної плати. Застосування утримань передбачені законодавством (ч. 1 ст. 26 Закону України “Про оплату праці”).

Для нарахування заробітної плати, яка належить кожному працівникові, розраховують заробіток за місяць і від цієї суми здійснюють необхідні утримання. Відповідно до ст.128 КЗпП України при кожній виплаті заробітної плати загальний розмір усіх відрахувань не може перевищувати 20 %, а у випадках, передбачених законодавством – 50% заробітної плати, яка належить до виплати працівникові. До обов'язкових утримань відносяться: військовий збір (5%) та податок з доходів фізичних осіб (ПДФО). Податок з доходів фізичних осіб - це обов'язковий платіж, що встановлюється державою для фізичних осіб, які отримують доходи. Суми такого податку надходять до державного бюджету. Розмір його становить 18 %.

Обов'язковим нарахуванням на фонд оплати праці є Єдиний внесок на загальнообов'язкове соціальне страхування - консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Застрахована особа - фізична особа, яка відповідно до законодавства підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню і сплачує (сплачувала) та/або за яку сплачується чи сплачувався у встановленому законом порядку єдиний внесок. Згідно з Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» роботодавці сплачують від мінімальної зарплати:

- за найманого працівника — 22% ЄСВ
- за працівника з інвалідністю — 8,41% ЄСВ

Тема 5. Складання оборотно-сальдової відомості

Для контролю за правильністю й відповідністю записів по рахунках складається оборотно-сальдова відомість в якій відображають:

- початкові сальдо на рахунках;
- операції по дебету і кредиту бухгалтерських рахунків, виконані за даний звітний період;
- кінцеві залишки.

В оборотно-сальдовій відомості, яка складається по записам на рахунках бухгалтерського обліку, повинні бути три пари однакових підсумків:

1. Перша пара: підсумки початкових сальдо по дебету і кредиту.
2. Друга пара: підсумки дебетових та кредитових оборотів
3. Третя пара: підсумки кінцевих дебетових і кредитових залишків.

Тема 6. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Після складання Балансу, Звіт про фінансові результати підприємства заповнюється на основі раніше підготовленої оборотно-сальдової відомості.

У звіті про фінансові результати розкривається інформація про доходи, витрати, прибутки і збитки, інший сукупний дохід та сукупний дохід підприємства за звітний період.

Звіт про фінансові результати складається з 4 розділів:

розділ I «Фінансові результати» ;

розділ II «Сукупний дохід»;

розділ III «Елементи операційних витрат»

розділ IV «Розрахунок показників прибутковості акцій».

В контрольній роботі розділи III та IV звіту про фінансовий результат не заповнюються.

Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – загальний дохід (виручка) від реалізації продукції, товарів, робіт або послуг без вирахування наданих знижок, повернення раніше проданих товарів та непрямих податків і зборів (податку на додану вартість, акцизного збору тощо).

Витратами звітного періоду визнаються або зменшення

активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток, збиток) визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Фінансовий результат до оподаткування (прибуток, збиток) визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків).

Чистий прибуток (збиток) розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) до оподаткування, податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування. Базова основна ставка податку на прибуток становить 18%.

Список літератури

Основний

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України. – К., 16 липня 1999 року №996-XIV.
2. Інструкція про використання плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. / Затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291
3. Наказ міністерства фінансів України Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» №73 від 07.02.13
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. І перероб. – Житомир: ПП «Рута». 2016. – 832 с.
5. Лень В. С. Бухгалтерський облік у галузях економіки: підручник / В. С. Лень, В. В. Гливенко. – Чернігів : Десна Поліграф, 2013. – 437 с
6. Бухгалтерський облік. Основи теорії та практики: підручник / А. Г. Загородній та ін. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2022. – 415 с.

Додатковий

1. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: підручник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Київ : Вид-во “Центр учбової літератури”, 2021. – 630 с.
2. Швець, В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. – 4-те вид., переробл. і доповн. – Київ : Знання, 2015. – 572 с.
3. Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко. Фінансовий облік II: навчальний посібник. – Київ : Вид-во «Центр учбової літератури», 2016. – 308 с.

Навчально-методичне видання

Облік і аудит

Методичні вказівки
до виконання контрольної роботи
для здобувачів першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

Укладач **Рубцова** Оксана Сергіївна

Комп'ютерне верстання *А.П. Селівестрової*

Ум. друк. арк. 0,93. Обл.-вид. арк. 1,0
Електронний документ. Вид № 83/V-25

Виконавець і виготовлювач

Київський національний університет будівництва і архітектури
Прспект Повітряних Сил, 31, Київ, Україна, 03037

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002 р.